

I/3/3-25

Onechronski

ARCHIWISTA

BIULETYN KWARTALNY

Stowarzyszenia Archiwistów Polskich

Rok IX

Nr 2 (33)

WARSZAWA

kwiecień-czerwiec

1973

REDAGUJE ZESPÓŁ

Zygmunt Kolankowski (redaktor), Regina Piechota,
Bolesław Woszczyński (sekretarz redakcji)

Adres Redakcji: Archiwum PAN, 00-330 Warszawa, Nowy Świat 72, pok. 8

213/73

4078

inn. 154

forsecz

Andrzej Tomczak
Toruń

Problemy zatrudnienia w archiwach
według projektu wzorcowej ustawy archiwalnej
UNESCO

W roku 1971 ukazało się w Paryżu nakładem UNESCO wydawnictwo: *Projet de loi d'archives type: présentation et texte* /Projekt wzorcowej ustawy archiwalnej - komentarz i tekst/. Autorami tej wzorcowej ustawy archiwalnej jest dwóch archiwistów włoskich z Centralnego Archiwum Państwowego w Rzymie: Salvatore Carbone i Raoul Gueze. Projekt opiera się na doświadczeniach włoskich autorów oraz na przeprowadzonych przez nich studiach nad ustawami szeregu krajów, m.in. Polski i Węgier.

Projekt przewiduje istnienie sieci archiwów państwowych /archiwum centralne w stolicy, archiwa państwowe w aktualnych centrach administracyjnych, oddziały archiwów państwowych w dawnych centrach administracyjnych/, archiwów tymczasowych /przejściowych/ organizowanych przez poszczególne resorty, wreszcie archiwów zakładowych. Poza archiwami instytucji publicznych mogą istnieć archiwa prywatne muszą się jednak stosować do ogólnych przepisów ustawy archiwalnej.

Autorzy typowej ustawy archiwalnej wiele miejsca poświęcają kadrom archiwalnym, zajmują się jednak przede wszystkim kadrą archiwów państwowych. Punktem wyjścia dla rozważań w tym zakresie jest dla autorów przeświadczenie,

że współczesna archiwalna służba wymaga pracowników nie tylko z wykształceniem humanistycznym, ale także w zakresie nauk ścisłych. Zdają sobie jednak sprawę, że jedni i ci sami ludzie nie mogą być szkoleni w zakresach obu kierunków, choćby dlatego, że pojemność ludzkiego umysłu jest ograniczona. W związku z tym przewidują istnienie w ramach państwowej służby archiwalnej dwóch szkół. Są to:

- wyższy instytut archiwistyki, paleografii i dyplomatyki oraz
- państwowa szkoła konserwacji, fotodokumentacji i technik mechanicznych oraz elektronicznych.

Każda z tych szkół szkolić będzie specjalistów w innym kierunku. Zgodnie z tymi kierunkami personel archiwów składają z jednej strony humaniści, z drugiej - technicy.

Warunkiem przyjęcia do obu szkół ma być posiadanie dyplomu ukończenia studiów wyższych: do instytutu - w zakresie prawa, historii, filozofii, nauk politycznych; do szkoły konserwacji - w zakresie nauk ścisłych /fizyka, chemia, biologia itp./.

Cały personel archiwów państwowych projekt dzieli na 4 podstawowe grupy:

- 1 - personel kierowniczy:
 - a - badacze historycy-archiwiści,
 - b - eksperci od konserwacji, fotodokumentacji i technik mechanicznych oraz elektronicznych;
- 2 - personel techniczny:
 - a - pracownicy administracyjni i rachuby,
 - b - technicy;
- 3 - personel wykonawczy /magazynierzy, laboranci, pomocnicy archiwalni, asystenci archiwalni/;
- 4 - personel pomocniczy /dozorcy gmachów itp./.

Rekrutacja personelu odbywa się drogą konkursu /w pierwszych trzech grupach/. W grupie pierwszej jako warunek wstępny wymagane są studia wyższe, w drugiej średnie /wskazany stopień niższy studiów wyższych/, w trzeciej podstawowe. Kandydaci do służby w grupie pierwszej /personel

kierowniczy/ muszą złożyć egzamin wstępny. Konkursy w tej grupie ogłasza i egzaminy organizuje sekretariat generalny archiwów, który jest organem wykonawczym rady archiwalnej i naczelnego intendenta archiwów. Konkursy w innych grupach pracowników ogłaszają dyrektorzy archiwów.

Pracownicy grupy pierwszej stanowią kadrę wysokokwalifikowanych archiwistów znacznie wyżej płatnych niż pracownicy grup pozostałych. Stawia się im jednak bardzo wysokie wymagania. W chwili przyjmowania do służby muszą mieć już ukończone studia wyższe i, jak już o tym była wyżej mowa, złożyć egzamin. Jeżeli przed przyjęciem do służby nie ukończyli instytutu archiwistyki lub szkoły konserwacji, a więc jednej z zawodowych szkół wyższych też już wyżej wspomnianych - muszą te studia odbyć już jako archiwiści w terminie nie dłuższym niż 5 lat, od chwili wstąpienia do służby. Jeżeli w ciągu tych 5 lat wspomnianych studiów nie ukończą muszą opuścić archiwów.

W pionie badaczy historyków-archiwistów przewiduje się 3 stopnie służbowe:

- 1 - archiwista państwowy,
- 2 - badacz historyk-archiwista,
- 3 - dyrektor badań.

Stopień pierwszy przewidziany jest tylko dla osób, które zostały przyjęte do służby archiwalnej bez dyplomu instytutu archiwistyki. Posiadanie dyplomu zapewnia przywilej przyjęcia od razu na stopień drugi. Każdy też archiwista państwowy, który w trakcie służby ukończy instytut archiwistyki jest automatycznie awansowany na stopień drugi. Natomiast stopień dyrektora badań otrzymuje się w wyniku zdania specjalnych egzaminów /między innymi ze znajomości języków/, do których przystąpić można dopiero po 18 latach służby /zalicza się tu jednak w każdym przypadku czas trwania studiów w instytucie archiwistyki/.

W pionie ekspertów od konserwacji, fotodokumentacji i technik mechanicznych oraz elektronicznych przewidziane są tylko dwa stopnie:

- 2 - technik w zakresie konserwacji itp.
- 3 - dyrektor laboratorium.

Stopnie te odpowiadają dwóm wyższym stopniom w pionie badaczy historyków-archiwistów.

Dyrektorów archiwów mianuje państwowa rada archiwalna na lat 5. Mogą nimi zostać tylko dyrektorzy badań lub dyrektorzy laboratoriów, którzy pracują w tym stopniu służbowym co najmniej 5 lat.

Służbę kontrolną w państwowych archiwach sprawuje grono inspektorów wizytujących archiwa. Funkcje inspektorów powierza rada archiwalna tym spośród dyrektorów badań lub dyrektorów laboratoriów, którzy piastowali funkcję dyrektora archiwum co najmniej przez 3 lata.

Najwyższe stopnie w hierarchii personelu kierowniczego zajmują: sekretarz generalny /stojący na czele sekretariatu generalnego archiwów/ oraz intendent generalny archiwów /reprezentujący archiwa na zewnątrz/. obaj nominowani są przez prezesa rady ministrów na wniosek rady archiwalnej: pierwszy spośród osób sprawujących funkcje dyrektorów archiwów lub inspektorów co najmniej przez lat 7, drugi spośród osób, które piastowały te funkcje lub były sekretarzami generalnymi archiwów co najmniej lat 10.

Projekt typowej ustawy archiwalnej zajmuje się także szczegółowo pracownikami pozostałych 3 grup. W grupach tych, inaczej niż w pierwszej, większą rolę przy awansach odgrywa nie powiększanie kwalifikacji sprawdzane egzaminami, lecz wysługa lat.

Przedstawiony w ustawie model kadry archiwalnej jest bardzo interesujący. Wprowadza szereg kategorii pracowników archiwów, a przed kategorią pracowników kierowniczych stawia bardzo wysokie wymagania. Władzę zaś nad archiwami oddaje w ręce pracowników najbardziej wykwalifikowanych i posiadających wieloletnie doświadczenie.

Czesław Skopowski

Poznań

Archiwa osób i rodzin

Popularyzacja archiwów jest w naszych warunkach sprawą niezbędną. Brak dostatecznej informacji w tej materii powoduje niejednokrotnie poważne szkody dla nauki, zakładów pracy i osób prywatnych. O ile dość dużo robi się w zakresie zabezpieczenia dokumentacji zakładów pracy i archiwa państwowe oraz zakładowe mają tu pewne osiągnięcia, o tyle na archiwa - że tak powiem domowe "prywatne" - nie zwraca się uwagi. Jak duże znaczenie ma przechowywanie w należytych porządku papierów osobistych, przekonujemy się dopiero wtedy, gdy potrzebne są one dla celów emerytalnych, majątkowych, awansu czy chociażby genealogicznych. Niektóre z nich mają charakter pamiątek rodzinnych. Wydaje się poza tym, że poprzez zwrócenie uwagi na archiwa osób i rodzin można szeroki ogół zainteresować archiwami w ogóle, a więc także państwowymi i zakładowymi. Niechby w społeczeństwie było zrozumienie dla archiwów co najmniej takie jak dla bibliotek i muzeów. Archiwiści mają w tej dziedzinie jeszcze wiele do zrobienia. Wydaje się, że jedną z dróg prowadzących do uświadomienia czym są archiwa, jakie są ich cele i zadania, na czym polega ich wartość i znaczenie - mogą i powinny być m.in. odczyty o archiwach osób i rodzin, którymi każdy jest względnie powinien być bezpośrednio zainteresowany. Niżej podane tezy, wskazówki metodyczne i pozycje bibliograficzne mogą posłużyć do odczytu czy pogadanki wygłoszonej w zakła-

dzie pracy, przy okazji szkolenia zawodowego, w szkole, na zebraniu jakiejkolwiek organizacji społecznej.

T e z y o d c z y t u

I. Wiadomości wstępne.

1. Co o archiwach każdy wiedzieć powinien /pochodzenie i znaczenie tego wyrazu, co to jest archiwum, zadanie i znaczenie archiwów, czym zajmują się archiwa, co robią archiwiści, archiwa pamięcią narodu, archiwa jako dobra kultury narodowej, archiwa w służbie nauki i społeczeństwa/.
2. Archiwa instytucją sięgającą w zamierzoną przeszłość /nieco historii i terminologii/.
3. Organizacja służby archiwalnej w Polsce i zagranicą.
4. Archiwa państwowe a archiwa zakładowe i prywatne /osób i rodzin/.
5. Współczesna dokumentacja świadectwem naszej epoki dla przyszłych pokoleń.
6. Archiwum osoby fizycznej jako zespół papierów i fotodokumentów powstałych w rezultacie życia i działalności tej osoby.
7. Każdy powinien posiadać swoje archiwum. Spójnią łączącą akta osób w akta rodzin jest pokrewieństwo.
8. Znaczenie papierów pozostałych po politykach, dyplomatach i mężach stanu dla dziejów stosunków politycznych.
9. Znaczenie materiałów rękopiśmiennych pozostałych po pracownikach nauki, literatury i sztuki.
10. Znaczenie materiałów archiwalnych działaczy państwowych i społecznych.

11. Znaczenie utrzymania w należytym porządku papierów każdej osoby dla celów praktycznych dla otrzymania pracy, odpowiedniego zaszerzegowania, awansu; dla celów rentowych lub emerytalnych; dla spłaty zobowiązań lub otrzymanie spadku itd.
12. Rodzaje dokumentacji.

II. Układ dokumentów i akt.

1. Dokumenty osobiste /metryka urodzenia, lub wyciąg z niej, dokumenty dotyczące stosunku do służby wojskowej, akt zawarcia małżeństwa lub jego odpisy, dowody tożsamości, paszporty, legitymacje, świadectwa szkolne i kształcenia zawodowego, dyplomy, dowody odznaczeń, świadectwa zgonu/.
2. Inne materiały biograficzne /ankiety, życiorysy, wspomnienia, zapiski podróże, pamiętniki, maszynopisy artykułów, wycinki prasowe, rękopisy przemówień, dyplomy sportowe, materiały dotyczące stanu zdrowia, wizytówki, ekslibrysy, laurki, gratulacje, nekrologi/.
3. Materiały dotyczące pracy zawodowej /nominacje, zaświadczenia, opinie, dowody pracy zawodowej/.
4. Materiały związane z działalnością publiczną właściciela archiwum /udział w pracach rady narodowej, w sądzie jako ławnik lub kurator, poseł na Sejm itp./.
5. Materiały dotyczące pracy społecznej /w organizacjach społecznych, jakich, pełnione funkcje, udział w czynach społecznych/.
6. Materiały dotyczące pracy naukowej /prace naukowe, wykłady, skrypty, recenzje, wypisy, kartoteki/.
7. Materiały dotyczące pracy artystycznej.
8. Materiały majątkowo-gospodarcze /rachunki, kwity, zapiski wydatków, dowody spłaconych długów i uiszczonych opłat, materiały dotyczące kupna - sprze-

daży, ruchomości - nieruchomości, umowy, zlecenia, zobowiązania, ubezpieczenia/.

9. Akta gospodarstwa rolnego lub hodowlanego, ogrodnictwa, warsztatu rzemieślniczego, zakładu agencyjnego.
10. Dokumentacja techniczna /plany, rysunki, obliczenia i opisy techniczne, opisy technologiczne, kosztorysy, ekspertyzy dotyczące określonego obiektu, urządzenia, wyrobu, wynalazku, pomysłu racjonalizatorskiego/, dokumentacja ta może mieć charakter twórczy /naukowy, artystyczny itp., pkty 6, 7/ lub majątkowo-gospodarczy /pkt 8, 9/.
11. Sprawy procesowe.
12. Korespondencja osobista, rodzinna i oficjalna /prywatna i urzędowa, zarówno przychodząca jak i wychodząca - kopie ważnych pism wysyłanych/.
13. Spis księgozbioru /inwentarz, katalog/.
14. Zbiór fono-fotodokumentów /fotografie, albumy, filmy i nagrania dźwiękowe nie związane z żadną z wyżej wymienionych grup/.
15. Zbiory filatelistyczne, filumenistyczne, numizmatyczne.
16. Materiały rodzinne /akta odnoszące się do całej rodziny, drzewo genealogiczne/.
17. Materiały obce /materiały nadesłane przez inne osoby współpracujące i pozostające w kręgu przyjaciół i znajomych/.

III. Uwagi ogólne i końcowe

1. Układ akt sprawą indywidualną każdej osoby lub rodziny. Ważne jest, żeby dokumenty były skompletowane.
2. Konieczność przejrzystego rozsegregowania materiału i tworzenie grup akt powiązanych ze sobą logicznie.

3. Ilość teczek dowolna, w obrębie teczki w obwolutach mogą znajdować się różne rodzaje dokumentacji. Objętość teczki nie powinna przekraczać 200-250 kart.
4. Układ w obrębie teczki sprawami, w kolejności chronologicznej, poczynając od najstarszych.
5. Opis teczki.
6. Opis fotografii /co przedstawia, kiedy wykonana/.
7. Przekazywanie do archiwum państwowego lub specjalnego materiałów archiwalnych działaczy państwowych i społecznych, pracowników nauki, literatury i sztuki jak również wybitnych działaczy budownictwa socjalistycznego /Rozp. R.M. z 19.II.1957 w sprawie państwowego zasobu archiwalnego - Dz.U. nr 12, poz.66/.
8. Zasady przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych i wyspecjalizowanych /zarządzenie Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 13.VIII.1958 - Mon.Pol. nr 73, poz.432 i nr 14 z dnia 3.VI.1960 w sprawie przekazywania do Archiwów Państwowych materiałów foto i fonograficznych - NDAP nr S-050-12/.

Wskazówki metodyczne

Prelegentami powinni być specjaliści, zawodowi archiwiści, których polecieć mogą centralne, wojewódzkie i powiatowe archiwa państwowe, archiwa PAN i wyższych uczelni oraz Stowarzyszenie Archiwistów Polskich.

Archiwista, pracownik naukowy zapewni wiedzę fachową i emocjonalne zaangażowanie. Niemniej powinien przygotować się do odczytu i umiejętnie go wygłosić.

Przygotowując się do odczytu, trzeba mieć na uwadze cel, którym jest popularyzacja archiwów osób i rodzin i

praktyczne, a nieraz społeczne i naukowe znaczenie archiwów prywatnych. Prelegent powinien wiedzieć, do kogo będzie przemawiał /wiek, wykształcenie, zawód, zainteresowanie słuchaczy/ i do audytorium dostosować zakres treści i konstrukcję odczytu. Odczyt jest przeznaczony dla szerokiego kręgu odbiorców, tak młodych jak i starszych, gdyż każdy obywatel we własnym i społecznym interesie powinien mieć zgromadzone i uporządkowane chociażby w jednej teczce, swoje dokumenty, i to poczynając już od najmłodszych lat. Prelegent jest o tym głęboko przekonany, potrafi to uzasadnić, poprzeć przykładami i zachęcić słuchaczy do praktycznego działania i wprowadzenia w życie tych zaleceń.

Czas trwania odczytu łącznie z pokazem akt, fotografii, nagrań, określa się na 45 minut, po czym 15 minut należałoby przeznaczyć na wyświetlenie filmu pt.: "Archiwa polskie" i pewien czas na zapytania lub dyskusje.

Przygotowanie do odczytu obejmuje sporządzenie chociażby ramowego konspektu, poprzedzone przeglądem literatury oraz zespołów archiwalnych i inwentarzy akt rodzin i osób, a także kwerend przeprowadzonych w archiwach dotyczących metryk urodzenia, świadectw szkolnych, dowodów zatrudnienia, uczestnictwa w powstaniach, posiadanego mienia czy też spraw genealogicznych. Kwerendy dostarczą sporo przykładów dla zilustrowania i uterenowienia odczytu. W odczycie trzeba zwrócić uwagę na praktyczną stronę zagadnienia i ilustrować go konkretnymi przykładami z własnego środowiska, regionu. Odczyt nie może być czytany, niemniej konspekt jest niezbędny. Wpłynie on na uporządkowanie materiału. Nie należy natomiast sporządzać pełnego tekstu odczytu, gdyż może on krępować gładkość słowa i myśli, utrudniać kontakt ze słuchaczami i zachęcać do czytania, co należy kategorycznie odrzucić.

Archiwista - prelegent musi dokonać pewnej selekcji w ramach posiadanej wiedzy w danym zakresie, a to w tym celu, ażeby odczyt nie był przeładowany wiadomościami specjalistycznymi. Unikać również należy fachowej terminolo-

gii /zespół, twórca zespołu, kwerenda, proveniencje, pertynencje etc./ lub też należy ją wyjaśnić. Nie należy przemawiać tonem zbyt autorytatywnym, a raczej zachęcać słuchaczy do przemyśleń, refleksji i odwoływać się do ich własnych doświadczeń, a to w celu nawiązania bezpośredniego, osobistego kontaktu z audytorium. Wykład powinien być jasny, zwięzły, rzeczowy, o prostej konstrukcji. Od razu na wstępie trzeba wzbudzić zainteresowanie słuchaczy i dlatego szczególną uwagę należy zwrócić na początek odczytu. Zainteresowanie trzeba utrzymać w czasie całego odczytu, mając na uwadze nie tylko treść, ale także psychiczne nastawienie prelegenta wynikające z przeświadczenia o ważności zagadnienia oraz styl i sposób mówienia. W czasie odczytu należy obserwować reakcję słuchaczy i liczyć się z nią. Trzeba liczyć się z wahaniami uwagi, ożywiać odczyt lub dać możliwość odprężenia przez małą dygresję, przykład z życia, modulację głosu. W żadnym przypadku słuchacze nie mogą się nudzić. Odczyt nie może ograniczać się tylko do żywego słowa, należy go bezwzględnie upogłodzić przez pokaz różnego rodzaju dokumentacji, o której będzie mowa i to zarówno starszej jak i współczesnej, nie wyłączając foto- i fonodokumentacji.

Na zakończenie prelekcji trzeba dokonać pewnego podsumowania, streścić zasadnicze myśli i sprecyzować wnioski. Należy też zachęcić słuchaczy do zwiedzenia miejscowego archiwum państwowego. Po odczycie należy słuchaczom dać możliwość wypowiedzenia się /pytania, dyskusja/ i ustosunkować się do dyskusji. Tam, gdzie tylko istnieje ku temu możliwość po odczycie należy wyświetlić krótkometrażowy film dźwiękowy pt. "Archiwa polskie", wypożyczony z "Filmosu".

Z każdego odczytu prelegent powinien wyciągnąć wnioski dla następnych, wykorzystując własne doświadczenia oraz zasięgając opinii o odczycie u przedstawiciela zakładu pracy.

Niektóre wybrane pozycje bibliograficzne

1. Piotr Bańkowski: Porządkowanie archiwaliów prywatnych. Archeion t.XIX-XX: 1951 s.194-216.
2. Zygmunt Kolankowski: Archiwalne opracowanie spuścizn rękopiśmiennych i jego problemy. W: VIII Powszechny Zjazd Historyków Polskich. Referaty i dyskusje. IX Nauki pomocnicze historii. Warszawa 1960, s.144.
3. Tenże: Podstawowe zagadnienia metodyczne porządkowania spuścizn rękopiśmiennych. Biuletyn Archiwum PAN nr 2: 1959, s.14-15.
4. Tenże: Granice spuścizny archiwalnej. Archeion t.LVII: 1972, s.53-73.
5. Stanisława Pańków: Archiwa. Wyd. Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 1969, s.172.
6. Andrzej Piber: Spuścizna archiwalna, jej istota, zawartość, układ, metody porządkowania. Archeion t.XLII:1965, s.43-62.
7. Helena Polackówna: Uwagi o porządkowaniu prywatnych archiwów rodzinnych. Archeion t.XVI: 1938-1939, s.1-20.
8. Roman Szczepaniak: Archiwum zakładowe. Wyd.2 NDAP, Warszawa 1969, s.57.
9. Kazimierz Tyszkowski: Z dziejów polskiej archiwistyki prywatnej. Archeion t.XIII: 1935, s.71-82.
10. Wytyczne opracowania archiwalnego spuścizn rękopiśmiennych. Projekt /powielany na prawach rękopisu, opracowany przez zespół pracowników/ Archiwum PAN, Warszawa 1958, s.24.
11. Wytyczne opracowania druków zwartych, materiałów kartograficznych, materiałów dokumentacji technicznej oraz materiałów fotograficznych, wchodzących w skład zespołów pochodzenia prywatnego /spuścizn rękopiśmiennych po uczonych/ w Archiwum Polskiej Akademii Nauk. Biuletyn Archiwum PAN nr 13: 1970, s.15-22 /uzupełnia poz.10/.

SPRAWY ORGANIZACYJNE SAP

MATERIAŁY IV KRAJOWEGO ZJAZDU DELEGATÓW SAP

S p r a w o z d a n i e
z działalności Stowarzyszenia Archiwistów Polskich
w okresie od 30 kwietnia 1970 r. do 31 stycznia 1973 r.

I. Sprawy organizacyjne

III Krajowy Zjazd Delegatów SAP, który obradował w Warszawie w dniu 29 kwietnia 1970 r., przyjął sprawozdanie ustępującego Zarządu Głównego za okres od 29 maja 1967 r. do 31 marca 1970 r., uchwalił absolutorium na wniosek Głównej Komisji Rewizyjnej, ustalił główne kierunki pracy na kadencję 1970-1973, podjął uchwałę i dokonał wyboru przewodniczącego, członków i zastępców członków ZG, członków GKR i Sądu Koleżeńskiego.

Przewodniczącym ZG wybrany został kol. Z.Kolankowski /Warszawa/. Do Zarządu Głównego wybrano 17 osób. Zarząd Główny ukonstytuował się następująco:

Członkowie Prezydium kol. kol.:

W.Lipińska /Warszawa/	- wiceprzewodnicząca
Cz.Skopowski /Poznań/	- wiceprzewodniczący
Cz.Jesionek /Warszawa/	- sekretarz generalny
U.Laudańska /Warszawa/	- skarbnik

Członkowie ZG kol. kol.:

J.Biernat /Gdańsk/, H.Dobrowolski /Kraków/, S.Kaźmierczak /Warszawa/, M.Motas /Warszawa/, I.Przedpeńska /Łódź/, O.Staroń /Warszawa/, W.Szulc /Wrocław/, A.Tomczak /Toruń/, B.Woszczyński /Warszawa/.

Zastępcy członków ZG kol. kol.:

K.Bałon /Katowice/, H.Czarnak /Warszawa/, D.Drelich /Lublin/, A.Perlińska /Bydgoszcz/.

Do Głównej Komisji Rewizyjnej weszli kol. kol.:

W.Klonowska /Warszawa/ - przewodnicząca, A.Igielski /Warszawa/ - sekretarz, członkowie: H.Karczowa /Warszawa/, E.Wirska /Kielce/, Cz.Włodarska /Łódź/.

Do Sądu Koleżeńskiego weszli kol. kol.:

A.Janowski /Warszawa/ - przewodniczący, członkowie: A.Chełkowska /Kraków/, H.Chrościcka /Warszawa/, A.Dereń /Wrocław/, M.Markowski /Katowice/, S.Nawrocki /Poznań/, J.Wisniewski /Gdańsk/.

W okresie sprawozdawczym ze składu Zarządu Głównego ustąpili, motywując to złym stanem zdrowia kol. kol. D.Drelich /Lublin/ - w kwietniu 1972 r., H.Dobrowolski /Kraków/ - we wrześniu 1972 r.

III Krajowy Zjazd Delegatów podjął uchwałę opartą o dokument pt. Główne kierunki pracy SAP w III kadencji oraz o wnioski nadesłane przez ognia terenowe Stowarzyszenia, jak również ogłoszone przez delegatów w toku dyskusji zjazdowej. Uchwała Zjazdu - opublikowana w "Archiwiscie" nr 2/21/ z 1970 r. - formułowała szereg zaleceń organizacyjnych zmierzających do umocnienia SAP i aktywizacji jego prac, postulowała rozszerzenie opieki nad zagadnieniami szkoleniowymi, kontynuowanie wydawania "Archiwisty" oraz rozbudowanie współpracy z pokrewnymi instytucjami, w pierwszym rzędzie z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych i podległą jej państwową służbą archiwalną.

Stopień wykonania uchwały i stan poszczególnych spraw jest przedmiotem dalszego ciągu sprawozdania.

Stowarzyszenie działało w okresie III kadencji na podstawie statutu uchwalonego na II Krajowym Zjeździe Delegatów SAP i zatwierdzonego decyzją Urzędu Spraw Wewnętrznych RN m.st. Warszawy z dnia 6 listopada 1967 r.

W okresie sprawozdawczym Zarząd Główny zebrał się na 7 posiedzeniach plenarnych /29 IV i 10 XI 1970 r., 27 IV i 17 XI 1971 r., 12 IV i 29 IX 1972 r. oraz 20 I 1973 r./. Na posiedzeniach tych omawiano sprawy organizacyjne, finansowe, szkoleniowe, wydawnicze i inne. Niektóre posiedzenia plenarne ZG poświęcone były analizie poszczególnych działów pracy Stowarzyszenia. Na III posiedzeniu plenarnym ZG w dniu 27 kwietnia 1971 r. dokonano oceny działalności redakcji organu SAP p.n. "Archiwista". Na V plenarnym posiedzeniu ZG w dniu 12 kwietnia 1972 r. została przedstawiona analiza pracy ogniw terenowych SAP w latach 1970-1971 r. a na VI plenarnym posiedzeniu ZG w dniu 29 września 1972 r. został omówiony rozwój kontaktów międzynarodowych Stowarzyszenia.

Prezydium Zarządu Głównego odbyło 19 posiedzeń protokołowanych, ponadto grupa warszawskich członków Prezydium zbierała się wielokrotnie dla omawiania i załatwiania spraw bieżących. Operatywne działanie Prezydium ZG zapewniały stałe dyżury, w zasadzie dwa razy w tygodniu, z udziałem przewodniczącego, sekretarza generalnego i skarbnika. Z dniem 1 stycznia 1972 r. wprowadzony został wykaz akt Stowarzyszenia, zatwierdzony przez NDAP.

Główna Komisja Rewizyjna składa ze swej działalności odrębne sprawozdanie; Sąd Koleżeński wobec braku spraw nie zbierał się w toku kadencji.

W okresie sprawozdawczym działało w kraju 16 oddziałów oraz 2 samodzielne koła terenowe w Białymstoku i Toruniu.

Najżywszą działalność przejawiały oddziały SAP w Katowicach, Kielcach, Łodzi, Poznaniu i Warszawie. Podkreślić też należy sprawną działalność SKT w Białymstoku i To-

runiu. Trudności i zahamowania w pracy zaznaczyły się na terenie Olsztyna i Szczecina. Ośrodki w Opolu i Rzeszowie, po okresie przejściowego załamania, wznowiły działalność. Szczególnie niepokojąca sytuacja panuje w ośrodkach bydgoskim i lubelskim, gdzie występuje od dłuższego czasu kompletny zastój.

Według danych posiadanych przez Zarząd Główny zasadnicze kierunki pracy Oddziałów i samodzielnych kół terenowych koncentrowały się wokół organizowania zebrań z referatami, w których tematyce na czoło wysuwały się cztery nurty: ustawa o archiwach i materiałach archiwalnych, problemy archiwów zakładowych, wytyczne KC PZPR na VI Zjazd Partii oraz tematyka współpracy międzynarodowej archiwów.

Tezy do ustawy o archiwach i materiałach archiwalnych, a następnie kolejne wersje jej projektu, omawiane były na zebraniach w Białymstoku, Gdańsku, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Rzeszowie i Warszawie. We wszystkich innych środowiskach członkowie SAP brali udział w zebraniach o podobnej tematyce organizowanych przez archiwa państwowe. Wyniki dyskusji nad projektem ustawy Zarząd Główny SAP przekazywał NDAP, koncentrując swoje uwagi na rozdziale IV "O pracownikach archiwów".

Tezy KC PZPR "O dalszy socjalistyczny rozwój PRL" dyskutowane były w Katowicach, Kielcach, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Wrocławiu i Zielonej Górze. W niektórych z tych ośrodków realizowane były zobowiązania okolicznościowe jak np. w Katowicach, gdzie zorganizowano naradę poświęconą współpracy z archiwami zakładowymi, która zgromadziła 90 uczestników.

Tematyka archiwów zakładowych pozostawała nadal głównym nurtem zainteresowań niemal wszystkich oddziałów. Poświęcono jej referaty na zebraniach, szkolenia, konsultacje, spotkania i wycieczki. Dotyczy to oddziałów i kół SAP w Białymstoku, Gdańsku, Katowicach, Kielcach /gdzie działa stały punkt poradnictwa/, Krakowie, Lublinie, Łodzi /gdzie obok systematycznego szkolenia archiwistów zakładowych

organizowano zebrania w archiwach zakładowych/, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się też tematy związane z organizacją, wyposażeniem i pracą archiwów zagranicznych, jak również międzynarodową współpracą archiwów /UNESCO, VII Międzynarodowy Kongres Archiwów/. Zebrania poświęcone tej tematyce organizowały Białystok, Gdańsk, Katowice, Poznań, Toruń, Warszawa.

Poza tymi głównymi nurtami szereg zebrań zajmowało się tematyką związaną z informacją o archiwach /Koszalin, Poznań, Warszawa/, szczegółowymi problemami historii regionalnej /Katowice, Kielce, Koszalin, Kraków, Łódź, Warszawa, Wrocław/, sporadycznie poruszano też tematy historyczne /Kraków, Wrocław/. Dużym powodzeniem cieszyły się zebrania połączone z pokazami filmów dokumentalnych, organizowane przez Oddział Warszawski SAP.

Sporo uwagi poświęcały ogniwa terenowe SAP zbieraniu materiałów do Słownika Biograficznego Archiwistów Polskich /Gdańsk, Kielce, Koszalin, Kraków, Poznań, Szczecin, Toruń/. W ostatnim okresie w licznych środowiskach SAP podjęto prace przygotowawcze do IV Tygodnia Archiwów, który będzie obchodzony w maju 1973 r.

Zgodnie z ustaleniami Zarządu Głównego w roku 1971 i 1972 przeprowadzono konkursy na najlepszego archiwistę zakładowego województwa. Akcją tą objęto w roku 1971 trzy województwa /Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk/, a w roku 1972 dalszych pięć województw /Katowice, Kielce, Koszalin, Kraków, Lublin/. Na mocy decyzji wojewódzkich komisji konkursowych SAP wyłoniono najlepszych archiwistów zakładowych województw: białostockiego /za rok 1971/ oraz katowickiego, kieleckiego, koszalińskiego i krakowskiego /za rok 1972/.

Członkowie Prezydium ZG przy różnych okazjach odwiedzali ogniwa terenowe SAP, biorąc udział w zebraniach lub spotkaniach z aktywnymi i członkami Stowarzyszenia oraz po-

dejmując - w miarę potrzeby - interwencje /m.in. Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków, Lublin, Olsztyn, Opole, Rzeszów, Szczecin, Wrocław/.

Stałą troską Zarządu Głównego i ogniw terenowych w okresie sprawozdawczym było werbowanie nowych członków zarówno zwyczajnych jak i wspierających oraz utrzymywanie w stanie aktualnym ich ewidencji.

Według analizy przedstawionej Zarządowi Głównemu na V Plenum ZG SAP w dniu 12 kwietnia 1972 r. wśród członków zwyczajnych było zatrudnionych w państwowej służbie archiwalnej 33%, w archiwach wydzielonych 6%, w archiwach zakładowych 35%, w spółdzielniach usługowych 22%, w uczelniach itp. 4%.

Według danych ZG w okresie między III i IV Zjazdem SAP przybyło 193 członków, ubyło z szeregów Stowarzyszenia 145 osób. Uznać należy, że ruch osobowy w szeregach członków SAP jest zjawiskiem stałym, a liczba nowowstępujących wyrównuje nawet z nadwyżką 48 osób liczbę skreślonych z listy. Bliższa analiza materiałów będących w posiadaniu ZG wskazuje, że w grupach pracowników państwowej służby archiwalnej i archiwów wydzielonych nastąpiła stabilizacja. Natomiast w grupie pracowników archiwów zakładowych zaobserwować można znaczny wzrost. Podobna tendencja panuje w grupie pracowników Spółdzielni Usługowych.

Duży nacisk położono w okresie sprawozdawczym na werbunek członków wspierających. Opracowano nowy tekst deklaracji. Liczba członków wspierających wzrosła o 50% i wynosi ogółem 45, w tym archiwa państwowe 21, archiwa inne 2, ministerstwa i urzędy centralne 3, instytucje i urzędy 9, wyższe uczelnie 3, spółdzielnie usługowe 7. Tendencja wzrostu liczby członków wspierających utrzymuje się nadal.

Stan członków zwyczajnych w oddziałach i SKT przedstawia się następująco /dla porównania podaje się stan na dzień 1 kwietnia 1970 r./:

Oddział /SKT/	Liczba członków zwyczajnych	
	1.IV.1970 r.	1.I.1973 r.
Białystok	13	14
Bydgoszcz	30	30
Gdańsk	53	58
Katowice	44	67
Kielce	28	30
Koszalin	18	16
Kraków	38	36
Lublin	29	31
Łódź	61	70
Olsztyn	13	13
Opole	21	21
Poznań	81	65
Rzeszów - Przemyśl	30	43
Szczecin	22	22
Toruń	13	15
Warszawa	130	137
Wrocław	134	111
Zielona Góra	25	52
R a z e m	783	831

Stwierdzić należy, że mimo szerokiej działalności Stowarzyszenia, postulowana przez uchwałę III Krajowego Zjazdu Delegatów SAP aktywizacja ogniw Stowarzyszenia pozostawia wciąż jeszcze pokaźne rezerwy, dyscyplina organizacyjna ogółu członków wykazuje nadal pewne niedostatki, a możliwości bezpośrednich kontaktów członków ZG z poszczególnymi ogniwami terenowymi nie były w pełni wykorzystane.

Naczelnym nurtem zainteresowań i prac Stowarzyszenia była w dalszym ciągu złożona problematyka archiwów zakładowych. W ramach podziału funkcji pomiędzy członków Prezydium ZG sprawy te powierzono jednemu z wiceprzewodniczących. Mimo znacznego postępu na tym odcinku pracy nie udało się zrealizować zjazdu archiwistów zakładowych, co wiązało się z ogólną sytuacją w kraju.

Postulat III Krajowego Zjazdu Delegatów SAP w sprawie ewent. przedłużenia kadencji Zarządów oddziałów z jednego do dwóch lat, możliwy do zrealizowania wyłącznie na drodze zmiany statutu, budził w łonie Zarządu Głównego poważne wątpliwości, zarówno z uwagi na wyczuwalną potrzebę stabilizacji form organizacyjnych jak również na fakt, że przy słabej stosunkowo aktywności ogniw Stowarzyszenia, obowiązek zwołania przynajmniej raz w roku zebrania sprawozdawczo-wyborczego działa mobilizująco. Nie ma przy tym żadnych przeszkód, by - jak to praktykuje szereg oddziałów - przedłużano w drodze prawomocnej uchwały kadencję ustępującego Zarządu na następny rok. Dość wyraźna fluktuacja kadr archiwalnych - członków Stowarzyszenia, przemawia również za krótszym okresem kadencji władz ogniw terenowych SAP.

Mimo podjętych przez ZG zabiegów o ustalenie emblematu Stowarzyszenia i produkcję znaczka organizacyjnego, z czym łączyłoby się wydanie legitymacji członkowskich, sprawa nie została zrealizowana z uwagi na minimalne zainteresowanie ogółu członków SAP. Plonem tych zabiegów pozostały projekty emblematu opracowane w drodze konkursu zamkniętego.

Dyscyplina finansowa w okresie sprawozdawczym uległa dalszej poprawie. Składki członkowskie wpływają stosunkowo regularnie, przy czym najlepsza sytuacja występuje na odcinku członków wspierających. Ponawiane próby uzyskania stałej dotacji władz państwowych nie przyniosły rezultatów. W ostatnim czasie Oddział Warszawski SAP wystąpił z inicjatywą uruchomienia gospodarstwa pomocniczego usług archiwalnych.

II. Sprawy szkoleniowe

Zagadnienia szkoleniowe zajmowały w działalności Stowarzyszenia poważne miejsce. Z uwagi na lokalizację ośrodków nauczania i władz szkolnych na terenie Warszawy, koncentrowały się one przede wszystkim w rękach Zarządu Głównego. Dwuletnie Pomaturalne Studium Archiwistyki, uruchomione przy wydatnej współpracy SAP, od roku szkolnego 1969/1970, okrzepło i mimo pewnych przejściowych trudności pomyślnie realizuje kształcenie średniej kadry archiwalnej. Przewidziane programem I i II semestru zajęcia praktyczne prowadzone były w archiwach warszawskich zarówno państwowych jak i wydzielonych, natomiast 4-tygodniowe praktyki w ramach III semestru odbywały się w archiwach zakładowych. W ostatnim czasie powołany został Komitet Opiekunczy, w skład którego weszli m.in. przedstawiciele SAP. Zarząd Główny SAP wspólnie z NDAP podpisał ze szkołą umowę patronacką. Zarząd Główny interesował się w okresie kadencji sprawami zatrudnienia absolwentów. Równocześnie niektóre wyróżniające się prace dyplomowe absolwentów Studium zostały opublikowane na łamach biuletynu SAP. Stwierdzić należy z satysfakcją, że poziom przygotowania zawodowego absolwentów spotkał się z wysoką oceną instytucji, w których zostali oni zatrudnieni.

Zabiegi o wprowadzenie podstawowej problematyki archiwalnej do programów Zaocznych Studiów Archiwistycznych nadal nie dały rezultatu, mimo starań Zarządu Głównego i NDAP.

Utrzymywała się także współpraca Zarządu Głównego z UMK w Toruniu w zakresie prowadzenia seminarium doktorskiego z archiwistyki.

Wiele ogniw i członków SAP brało aktywny udział w prowadzonej przez Zakład Doskonalenia Zawodowego akcji szkolenia zaocznego archiwistów. Stwierdzić wypada, że w

znacznej mierze udało się w ten sposób zrealizować postulaty uchwały III Krajowego Zjazdu Delegatów SAP.

Nadal otwarta pozostaje sprawa opracowania popularnego skryptu na użytek pracowników archiwów zakładowych. Nie rozwiązane zostały również sprawy stypendiów fundowanych i zwiększenia miejsc w internatach dla słuchaczy Pomaturalnego Studium Archiwistyki. Mimo podjętych zabiegów nie udało się też wprowadzić programu archiwistyki na podyplomowych Studiach organizowanych przy UW. Sprawa sekcji zainteresowań w poszczególnych ogniwach SAP pozostała w sferze organizacyjnej, a jedyna działająca przy Oddziale Warszawskim SAP sekcja zainteresowań, grupująca pracowników archiwów technicznych, z powodów niezależnych od Stowarzyszenia, przerwała w roku 1970 swoją działalność.

III. Sprawy wydawnicze

W okresie sprawozdawczym zagadnienia wydawnicze zajmowały nadal jedno z czołowych miejsc w działalności Stowarzyszenia. Głównym osiągnięciem w tym zakresie było regularne wydawanie czasopisma SAP przy równoczesnym rozszerzeniu problematyki, zwiększaniu objętości i nakładu. Wpłynęło to również na stały - choć powolny - wzrost kręgu odbiorców.

Do rąk czytelników oddano dalszych 11 numerów biuletynu kwartalnego SAP pt. "Archiwista" nr nr 2/21/ - 4/31/, liczących ogółem 545 stron. W roku 1970 nakład jednorazowy wynosił 900 egzemplarzy; średnia objętość w tymże roku kształtowała się ok. 51 stron. Od 1 stycznia 1971 r. nakład został zwiększony do 1100 egzemplarzy, a średnia objętość wynosiła 49 stron.

Większość miejsca "Archiwista" poświęcał na artykuły związane z pracą archiwistów zakładowych /142 strony/, za nimi idą artykuły o ogólnej tematyce archiwalnej /137 stron/ oraz materiały organizacyjne /133 strony/.

Na łamach "Archiwisty" ukazały się wszystkie ważniejsze materiały organizacyjne oraz informacyjne dotyczące działalności Stowarzyszenia. Nadal odczuwało się brak systematycznej informacji o bieżącej pracy ogniw terenowych.

W latach 1971-1972 zespół redakcyjny "Archiwisty" działał w składzie: A.Igielski, Z.Kolankowski, R.Piechota i B.Woszczyński. Podobnie jak w okresie poprzednim zarówno autorzy jak i redaktorzy pracę swą wykonywali na zasadach społecznych.

W okresie sprawozdawczym systematycznie rosła liczba prenumerat zgłoszonych przez instytucje posiadające archiwa zakładowe. Na rok 1970 prenumeratę zgłosiło 201 instytucji /208 egzemplarzy/, na rok 1971 - 223 instytucje /234 egzemplarze/, na rok 1972 - 239 instytucji /247 egzemplarzy/. Zgłoszenia napływały z całego kraju, najwięcej z województw: poznańskiego, warszawskiego i katowickiego. W prenumeracie zgłoszonej przez instytucje obserwować można tendencje stabilizacyjne. Zarząd Główny podobnie jak poprzednio przekazywał ogniom terenowym adresy prenumeratorów z terenu ich działalności, wskazując na możliwości i potrzebę nawiązania bliższych kontaktów natury organizacyjnej, co dało wyczuwalne wyniki we wzroście liczby członków wspierających.

W okresie sprawozdawczym cena jednego numeru dla nieczłonków wynosiła zł 7,50 w prenumeracie zł 30,- rocznie. "Archiwista" kolportowany był według corocznie weryfikowanego rozdzielnika.

Trudności w zakresie zaopatrzenia w papier i karton rozwiązywane były na drodze uzyskiwania talonów od Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, następnie Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Przy zwalczaniu przejściowych trudności odnotować należy pomoc Centralnego Archiwum Wojskowego i Biura Wydawnictw i Bibliotek PAN. Wydawnictwa SAP realizowane były w Warszawskiej Drukarni Naukowej PAN przy jej życzliwej postawie.

IV. Współpraca z instytucjami i organizacjami krajowymi

W okresie kadencji kontynuowano współpracę z pokrewnymi instytucjami i organizacjami krajowymi. Szczególnie bliska współpraca łączyła Stowarzyszenie z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych i podlegającymi jej archiwami. Liczne kontakty przybierały różne formy. W szczególności odnotować należy udział przedstawicieli SAP w szerokiej dyskusji nad projektem ustawy o archiwach, w VI Archiwalnej Konferencji Metodycznej w grudniu 1970 r., w 50-leciu Archiwum Państwowego w Radomiu w grudniu 1971 r., w jubileuszu trzech pracowników Archiwum Dokumentacji Mechanicznej, współpracę w zakresie przygotować do IV Tygodnia Archiwów.

Zarówno Zarząd Główny, jak i inne ogniwa terenowe /w szczególności Toruń, Kraków, Poznań, Olsztyn/ utrzymywały bliską współpracę z Polskim Towarzystwem Historycznym, organizując wspólne imprezy. Działająca w ramach Zarządu Głównego PTH komisja archiwalna zorganizowała dwie konferencje problemowe p.n. Archiwa - warsztatem pracy historyka, w których przygotowaniu i realizacji współuczestniczyli aktywiści SAP.

V. Współpraca z zagranicą

W okresie sprawozdawczym utrzymywano wymianę biuletynu SAP pt. "Archiwista" z organizacjami archiwistów i redakcjami czasopism archiwalnych ZSRR, NRD, CSRS, Bułgarii, NRF, Włoch, USA. Biuletyn "Archiwista" był przedmiotem kilku życzliwych omówień w "Archivmitteilungen" /NRD/ oraz "Der Archivar" /NRF/.

Zarząd Oddziału Warszawskiego SAP podejmował przebywających służbowo w Polsce przedstawicieli archiwistów NRD,

Oddział Katowicki SAP zorganizował spotkanie z dr Zahradnikiem z Trzyńca /CSRS/, a Oddział Wrocławski SAP wycieczkę do Görlitz /NRD/.

Szczególne nasilenie kontaktów zagranicznych wiązało się z VII Międzynarodowym Kongresem Archiwów w Moskwie /sierpień 1972 r./. W skład delegacji polskiej wchodził przewodniczący i sekretarz generalny ZG oraz sekretarz redakcji "Archiwista"; wyjazdy przedstawicieli SAP nie obciążały finansów Stowarzyszenia.

Przed rozpoczęciem Kongresu złożono Sekretariatowi Międzynarodowej Rady Archiwów wnioski SAP o regularne zwoływanie - przy okazji kongresów - spotkań przedstawicieli organizacji i stowarzyszeń archiwistów. W wyniku spotkania przedstawicieli redakcji czasopism archiwalnych, na którym m.in. występowali reprezentanci "Archiwisty", przekazano redaktorowi międzynarodowego czasopisma "Archivum" propozycję zawarcia porozumienia co do wymiany materiałów redakcyjnych.

VI. Uwagi końcowe

W dalszym ciągu odnotować należy w działalności Stowarzyszenia szereg ujemnych zjawisk sygnalizowanych już w sprawozdaniu z poprzedniej kadencji /lata 1967-1969/. Były to: niedostateczny stopień zainteresowania pracą SAP, przejawy bierności organizacyjnej członków, nieregularność zebrań i słaba frekwencja. Występowały też tendencje do zaliczania przez niektóre ogniwa terenowe na dobro SAP prac wykonywanych w ramach obowiązków państwowej służby archiwalnej. Niezadawalająca - mimo czynionych wysiłków - była więc Zarządu Głównego z zarządami oddziałów i kół terenowych. Występowało zjawisko niedokładnego i nieterminowego realizowania wymogów statutu oraz uchwał i zaleceń ZG przez niektóre oddziały. Dotyczyło to nawet spraw, podej-

mowanych z inicjatywy ogniw terenowych m.in. w zakresie konkursu na najlepszego archiwistę zakładowego województwa.

Stopień realizacji uchwał III Krajowego Zjazdu Delegatów SAP nie był w całej pełni zadawalający, mimo szeregu wysiłków i osiągnięć.

Tym niemniej w okresie III kadencji Zarządu Głównego - Stowarzyszenie Archiwistów Polskich realizowało - przy dużym nakładzie pracy i w miarę istniejących możliwości - zasadnicze założenia Statutu i podejmowanych przez jego władze uchwał. Okres sprawozdawczy cechowała stabilizacja organizacyjna i finansowa. Operatywna praca grupy redakcyjnej umożliwiała regularne wydawanie biuletynu kwartalnego "Archiwista". Inicjatywa Stowarzyszenia w zakresie szkolenia średniego personelu archiwalnego doprowadziła do wykształcenia młodej, wartościowej kadry, która poczynając od 1971 r. zasila archiwa państwowe i zakładowe, głównie w Warszawie. Stowarzyszenie wystąpiło na forum międzynarodowym z inicjatywami zmierzającymi do zacieśnienia współpracy i wymiany doświadczeń.

Osiągnięcia Stowarzyszenia były wynikiem ofiarnej działalności aktywu oraz życzliwego stosunku i poparcia środowiska archiwalnego, państwowej służby archiwalnej, w pierwszym rzędzie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych oraz archiwów wydzielonych. Podkreślenia wymaga również pomoc, jakiej udzielało SAP Archiwum Kancelarii Rady Państwa.

Zestawienie wpływów i wydatków według sprawozdań finansowych
Zarządu Głównego SAP za lata 1970-1972

rok	wpływy	wydatki ogółem	w tym na wydawnictwo "Archiwista"
1970	56.713,50	34.456,55	20.087,65 /nr nr 1, 2, 3/
1971	40.873,-	38.227,70	21.210,90 /nr nr 4, 1, 2, 3 cz.4/
1972	51.075,-	47.358,05	27.033,95 /nr nr 4, 1, 2, 3, 4/
razem	148.661,50	120.042,30	68.332,50

Sprawozdanie finansowe Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich
za okres 1.I. - 31.XII.1972 r.

I. R-~~k~~ działalności

Wpływy

1. Zysk z poprzednich lat	
2. Wpisy	46.247,84
3. Składki:	660,-
- członków wspierających	22.400,-
- członków zwyczajnych:	
za ubiegłe lata	1.460,-
za rok bieżący	16.460,-
4. Kolportaż "Archiwisty":	17.920,-
- prenumerata 1972 r.	4.155,-
- prenumerata 1973 r.	2.940,-
5. Ogłoszenia	7.095,-
	3.000,-
	<u>97.322,84</u>
	=====

Wydatki

1. Wydawnictwo "Archiwisty"	4, 1, 2, 3, 4	
- druk		16.771,50
- papier		3.653,55
- koszty osob.		4.740,-
- koszty wys.		1.868,90
		27.033,95
2. Wyd. osob. adm. Zarządu Głównego		11.300,-
3. Nagrody		4.000,-
4. Porto i opłaty bankowe ZG		562,20
5. Koszty admin. ZO		2.262,20
6. Wydatki osob. ZO		460,-
7. Delegacje		1.739,70
8. Nadw.wpł.nad wydatk.		49.964,79
		<u>97.322,84</u>
		=====

II. Bilans
=====

Aktywa

1. Kasa	251,50
2. PKO	37.642,44
3. Dłużnicy	1.592,50
4. Sumy do rozliczenia	2.624,70
5. Magazyn:	
- SAP - "Archiwista"	3.481,50
- WDN - papier	5.416,65
	<u>8.898,15</u>
	51.009,29
	=====

Pasywa

1. Wierzyciele	1.044,50
2. Nadwyżka wpłat nad wydatkami	49.964,79
	<u>51.009,29</u>
	=====

Gł.Księgowy
/-/ I.Wojciechowska

Skarbnik ZG
/-/ U.Laudańska

Przewodniczący ZG
/-/ Z.Kolankowski

Warszawa, dnia 12 lutego 1973 r.

Protokół
IV Krajowego Zjazdu Delegatów
Stowarzyszenia Archiwistów Polskich
/skrót/

Dnia 21 lutego 1973 r. w Warszawie obradował IV Krajowy Zjazd Delegatów SAP.

Obrady otworzył przewodniczący ustępującego Zarządu Głównego SAP kol. Z.Kolankowski, wskazując że Zjazd odbywa się w przededniu II Kongresu Nauki Polskiej i obchodów IV Tygodnia Archiwów, mających poważny wpływ na rozwój nauki, w tym również archiwistyki w Polsce. Na przewodniczącego Zjazdu zaproponował kol. J.Jakubowski. Propozycja została jednomyślnie przyjęta.

Przewodniczący kol. J.Jakubowski przedstawił proponowany porządek obrad Zjazdu:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego Zjazdu.
2. Wybór komisji: mandatowej, matki, skrutacyjnej i wnioskowej.
3. Przyjęcie protokołu z III Krajowego Zjazdu SAP z dnia 29 kwietnia 1970 r.
4. Sprawozdanie z działalności za okres między III i IV Zjazdem Delegatów SAP.
5. Sprawozdanie Głównej Komisji Rewizyjnej.
6. Dyskusja nad sprawozdaniem, głównymi kierunkami pracy i wnioskiem o absolutorium.
7. Wybory władz Stowarzyszenia
 - a/ przewodniczącego Zarządu Głównego,
 - b/ członków i zastępców członków Zarządu Głównego,

- c/ członków Głównej Komisji Rewizyjnej,
- d/ członków Sądu Koleżeńskiego.

8. Wolne wnioski.

9. Przyjęcie uchwały Zjazdu.

Następnie zostały odczytane pisma Naczelnego Dyrektora AP dr L.Chajna i Szefa CAW płk L.Lewandowicza oraz depesza Prezydium Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Zgodnie z punktem 2 porządku obrad dokonano wyboru Komisji Zjazdowych. Do Komisji Mandatowej weszli: kol. kol.: M.Lewandowska /Warszawa/, M.Markowski /Katowice/, R.L.Polkowski /Warszawa/. Do Komisji Wyborczej zostali wybrani kol. kol.: I.Grochowska /Białystok/, E.Paszkowska /Warszawa/, J.Szajbel /Poznań/, A.Mazurek /Wrocław/. Do Komisji Skrutacyjnej weszli kol. kol.: J.Kulawczyk /Szczecin/, Wł. Mroczkowski /Warszawa/, Z.Niezgoda /Kraków/. Do Komisji Wnioskowej weszli kol. kol.: H.Karczowa /Warszawa/, M.Motas /Warszawa/, B.Woszczyński /Warszawa/.

W dalszym ciągu obrad kol. Z.Kolankowski przedstawił sprawozdanie z działalności SAP za okres między III i IV Krajowym Zjazdem SAP. Protokół z III Krajowego Zjazdu Delegatów SAP z dnia 29 kwietnia 1970 r. przyjęto bez zastrzeżeń. Następnie przewodnicząca Głównej Komisji Rewizyjnej kol. W.Klonowska /Warszawa/ odczytała sprawozdanie Głównej Komisji Rewizyjnej za okres kadencji od 29 kwietnia do 21 lutego 1973 r.

Przewodniczący zakomunikował, że główne kierunki pracy SAP w następnej kadencji, zgłoszone przez ustępujący Zarząd zostały przekazane Komisji Wnioskowej wraz z wnioskami zgłoszonymi na piśmie przez niektóre oddziały zgodnie ze statutem.

Jako pierwszy zabrał głos w dyskusji kol. Z.Niezgoda /Kraków/, który postulował by ZG wpłynął na aktywność członków oraz aby część składek pozostawiano w oddziałach. Poruszył także temat szkolenia archiwistów zakładowych.

Kol. B.Duda /Wrocław/ poparł postulat swojego przedmówcy w sprawie lepszego dofinansowania oddziałów, a także kół ze strony członków wspierających. Wskazał na potrzebę nawiązania współpracy z informacją naukowo-techniczną.

Kol. Cz.Skopowski /Poznań/ przedstawił zgromadzonym następujące wnioski: a/ zaproponował, by ZG opracował na użytek władz państwowych "Raport o stanie archiwów zakładowych", b/ wykazał potrzebę utworzenia w kilku miastach wojewódzkich Pomaturalnych Studiów Archiwalnych, na wzór funkcjonującego w Warszawie, c/ zaproponował, by nawiązać bliższe kontakty z katedrami nauk pomocniczych uniwersytetów, z instytucjami naukowymi, z nauczycielami historii w celu zainteresowania młodzieży archiwistyką, a także ze społecznymi opiekunami PTTK jako sojusznikami w akcji propagandowej, d/ ZG winien odbywać spotkania z archiwistami w terenie, a także wpływać na organizowanie wystaw, odczytów, projekcji filmów itp.

Kol. Wł.Dudczak /Koszalin/ wskazał na zbyt dużą dysproporcję zachodzącą między liczbą oddziałów a kół terenowych SAP i zaproponował, by zwiększyć ilość kół. Podniósł także sprawę wprowadzenia w "Archiwście" rubryki "Pytania - Odpowiedzi".

Kol. W.Szulc /Wrocław/ wysunął propozycję, by w łonie ZG powołać sekcje robocze, np.: organizacyjno-prawną, szkoleniową itp., które miałyby na celu usprawnienie prac.

Kol. H.Tondera /Zielona Góra/ podkreśliła konieczność opracowania normatywów budowlanych dla archiwów zakładowych.

Kol. J.Szajbel /Poznań/ wskazał na poważną rolę kół terenowych, a także na potrzebę organizowania spotkań towarzyskich archiwistów. Zakomunikował, że WAP w Poznaniu wprowadziło dla zainteresowanych dyżury i konsultacje oprócz istniejących form kształcenia jakimi są odczyty i prelekcje.

Kol. A.Chełkowska /Kraków/ zwróciła uwagę na potrzebę organizowania wycieczek zagranicznych przez SAP w celach szkoleniowych.

Kol. M.Mizera /Poznań/ domagał się szerszego i szczególniejszego opracowania planu działania ZG na nową kadencję z uwzględnieniem informatyki spółdzielczości usług archiwalnych. Podkreślił zasługi SAP w tworzeniu i organizacji archiwów zakładowych i spółdzielczości archiwalnej.

Kol. B.Duda /Wrocław/ poruszył problem podniesienia rangi zawodu archiwisty, a także poparł postulat kol. Wł. Dudczaka w sprawie wprowadzenia w "Archiwście" rubryki "Pytania - Odpowiedzi".

Kol. A.Tomczak /Toruń/ omówił trudności zawodu archiwisty oraz przedstawił sytuację lokalową archiwów.

Kol. Z.Kolankowski podsumowując głosy w dyskusji podziękował dyskutantom za rzeczową dyskusję podkreślając pozytywne zjawisko udziału w niej archiwistów rozmaitych pionów stwierdzając, że SAP czynnie włączyło się do dyskusji nad projektem ustawy o archiwach, zwłaszcza odnośnie rozdziału IV projektu dotyczącego zawodu archiwisty. Niezbędną rzeczą byłoby postawienie zakazu zatrudniania ludzi nieposiadających wymaganego wykształcenia. Dla stwierdzenia kwalifikacji pracowników zatrudnionych w archiwach winna być powołana Komisja Weryfikacyjno-Egzaminacyjna szczebla średniego. Równocześnie ZG wysunął postulat ustanowienia normatywów w sprawach budownictwa archiwów. Na uwagę zasługuje postulat kol. B.Dudy dot. nawiązania kontaktów archiwistyki z informacją. O związkach tych mówi m.in. uchwała nr 35 Komitetu Nauki i Techniki, która traktuje o funkcji informacyjnej archiwów zakładowych. W projektach do dyskusji przygotowanych na II Kongres Nauki uwzględnia się problem zaplecza badawczego dla działalności naukowej. Częścią tego zagadnienia jest stworzenie jednolitego systemu informacji naukowej. Rubryka "Pytania -

Odpowiedzi" była w pierwszym okresie istnienia czasopisma "Archiwista", a zlikwidowano ją ze względu na brak materiałów nadsyłanych przez czytelników. Postulaty kol. W. Szulca będą rozpatrzone na najbliższym zebraniu ZG. Nawiązując do wypowiedzi kol. A.Derenia wyjaśnił, że sprawozdanie musiało być syntetyczne ze względów technicznych obejmując 3 letnią kadencję władz i działalność 18 ogniw terenowych.

Przewodniczący zjazdu kol. J.Jakubowski podziękował za udział w dyskusji i poddał pod głosowanie wnioski o udzielenie absolutorium. Zjazd udzielił absolutorium ustępującemu Zarządowi.

W imieniu Komisji Mandatowej kol. M.Lewandowska przedstawiła sprawozdanie stwierdzając, że zjazd jest prawomocny podkreślając, że w obradach uczestniczy 86% uprawnionych.

Komisja Matka, której przewodniczyła kol. E.Paszkowska wysunęła kandydatów na Przewodniczącego ZG oraz na członków i zastępców członków ZG, członków GKR i członków Sądu Koleżeńskiego. Przewodniczący zjazdu kol. J.Jakubowski zakomunikował, że delegaci mają prawo zgłaszania własnych kandydatur. Mimo wezwań dalsze kandydatury nie zostały zgłoszone, wobec czego przystąpiono do głosowań /na kartkach/.

Po obliczeniu głosów Komisja Skrutacyjna reprezentowana przez kol. Mroczkowskiego przedstawiła wyniki wyborów i stwierdziła, że na 61 osób uprawnionych do głosowania udział wzięło 61 osób. Skład wybranych władz publikuje się oddzielnie /zob. s.36/.

Następnie kol. B.Woszczyński, przewodniczący Komisji Wnioskowej, przedstawił projekt uchwały zjazdu, który przyjęto jednomyślnie /zob. s.39/.

Zamykając obrady kol. Z.Kolankowski nowo obrany Przewodniczący ZG SAP podziękował zebranych, Przewodniczącemu zjazdu oraz ustępującym z władz Stowarzyszenia długoletnim współpracownikom. Wyraził przekonanie i nadzieję, że wśród obecnych nie zabraknie chętnych do dalszej ofiarnej pracy w szeregach SAP.

A.Embrosz, A.Porebska

W ł a d z e
Stowarzyszenia Archiwistów Polskich
wybrane na IV Krajowym Zjeździe Delegatów
w dniu 21 lutego 1973 r. w Warszawie
/po ukonstytuowaniu/

Prezydium Zarządu Głównego:

Przewodniczący ZG: kol. Zygmunt Kolankowski - Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Warszawa, Nowy Świat 72, Pałac Staszica
Wiceprzewodniczący ZG: kol. Józef Jakubowski - Centralne Archiwum KC PZPR, Warszawa, Górnośląska 18/20
Wiceprzewodniczący ZG: kol. Jan Szajbel - Archiwum Państwowe, Poznań, 23 Lutego 41/43
Sekretarz Generalny ZG: kol. Czesław Jesionek - Centralne Archiwum KC PZPR, Warszawa, Górnośląska 18/20
Skarbnik ZG: kol. Urszula Laudañska - Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa, Miodowa 10

Członkowie Zarządu Głównego

kol. Jan Biernat - Spółdzielnia Inwalidów "Rozwój", Gdańsk-Wrzeszcz, Kochanowskiego 75
kol. Henryka Czarnak - Archiwum Kancelarii Rady Państwa, Warszawa, Wiejska 4/6/8

kol. Anna Chełkowska - Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, Al. Mickiewicza 22
kol. Danuta Gondko - Archiwum Państwowe, Łódź, Plac Wolności 1
kol. Stanisław Kaźmierczak - Archiwum Centrali Narodowego Banku Polskiego, Warszawa, Świętokrzyska 11/21
kol. Elżbieta Paszkowska - Archiwum Dokumentacji Mechanicznej, Warszawa, Świętojerska 24
kol. Witold Szulc - Spółdzielnia Inwalidzka Usług Specjalistycznych, Wrocław, św. Mikołaja 15
kol. Maria Żuchowska - Archiwum Śląskiej Akademii Medycznej, Katowice, Poniańskiego 15

Zastępcy członków Zarządu Głównego:

kol. Wanda Lipińska - Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa, Długa 7
kol. Mieczysław Motas - Archiwum Akt Nowych, Warszawa, Al. Niepodległości 162
kol. Olimpia Staroń - Archiwum Akt Nowych, Warszawa, Al. Niepodległości 162
kol. Andrzej Tomczak - Zakład Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń, Plac Armii Czerwonej 2
kol. Bolesław Woszczyński - Centralne Archiwum Wojskowe, Warszawa-Rembertów

Główna Komisja Rewizyjna:

Przewodniczący: kol. Czesław Skopowski - Archiwum Państwowe, Poznań, 23 Lutego 41/43
Sekretarz: kol. Weronika Klonowska - Archiwum Urzędu Rady Ministrów, Warszawa, Al. Ujazdowskie 1/3

Członkowie:

kol. Helena Karczowa - Archiwum Dokumentacji Mechanicznej,
Warszawa, Hankiewiczza 1
kol. Regina Piechota - Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwo-
wych, Warszawa, Miodowa 10
kol. Czesława Włodarska - Archiwum Państwowe, Łódź, Plac
Wolności 1

Sąd Koleżeński:

Przewodniczący: kol. Andrzej Janowski - Centralne Ar-
chiwum KC PZPR, Warszawa, Górnośląska
18/20
Sekretarz: kol. Halina Chrościcka - Archiwum Akt
Nowych, Warszawa, Al. Niepodległości 162
Członkowie:
kol. Jan Boniecki - Oddział Archiwum Państwowego, Radom, Ry-
nek 1
kol. Andrzej Dereń - Archiwum Państwowe, Wrocław, Pomor-
ska 2
kol. Irena Grochowska - Archiwum Państwowe, Białystok, Ry-
nek Kościuszki 4
kol. Mirosław Markowski - Archiwum Komitetu Wojewódzkiego
PZPR, Katowice, Bielska 7
kol. Józef Wisniewski - Archiwum Państwowe, Gdańsk, Wały
Piastowskie 5

U c h w a ł a
IV Krajowego Zjazdu Delegatów
Stowarzyszenia Archiwistów Polskich

Czwarty Krajowy Zjazd Delegatów SAP, po wnikliwym przeanalizowaniu dotychczasowej pracy Stowarzyszenia Archiwistów Polskich uważa, iż Zarząd Główny włożył wiele wysiłku w rozwijanie działalności Stowarzyszenia w ramach uprawnień statutowych.

Dążąc jednak do dalszego rozwoju Stowarzyszenia, IV Krajowy Zjazd Delegatów zaleca:

1. W zakresie prac organizacyjnych:

Wszelkimi dostępnymi środkami umacniać Stowarzyszenie na drodze powiększania liczby członków zwyczajnych, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników państwowej służby archiwalnej i archiwów wydzielonych - jako kadry wiodącej oraz pracowników archiwów zakładowych. Ważnym zadaniem dla Zarządu Głównego i organów terenowych winno być zwiększanie liczby członków wspierających.

Zwrócić baczną uwagę na kontakty z archiwami zakładowymi. Zamierzenia w tym kierunku realizować należy w ścisłym współdziałaniu z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych. Nadal istnieje potrzeba zwołania zjazdu archiwistów zakładowych; wniosek ten może być zrealizowany również poprzez organizowanie narad w ramach archiwów resortowych - branżowych.

Dążyć do umocnienia dyscypliny wewnątrzorganizacyjnej i rozwinięcia ścisłych kontaktów prezydium Zarządu Głównego z ogniwami terenowymi.

Podjąć odpowiednie starania o uregulowanie problemu nomenklatury zawodu archiwisty.

Kontynuować wysiłki w kierunku umocnienia podstaw finansowych Stowarzyszenia na drodze regularnego ściągania składek członków zwyczajnych i wspierających oraz podjęcia dalszych zabiegów o subwencje w odpowiednich organach państwowych.

Zjazd zaleca wprowadzić legitymację członkowską.

2. W zakresie szkolenia:

Rozwijać i popierać wszelkie inicjatywy w obrębie szkolenia archiwistów zakładowych. W porozumieniu z NDAP przeanalizować możliwości wprowadzenia archiwistyki do programów średnich szkół zawodowych i studiów administracyjnych. Nadal utrzymywać ścisłą współpracę z Pomaturalnym Studium Archiwistyki; wspólnie z NDAP przeanalizować możliwości jeszcze innych form szkolenia /w tym podjęcia starań o ewentualne powołanie pomaturalnego studium w innych ośrodkach/.

Rozwijać ścisłą współpracę z Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Poznaniu w zakresie szkolenia archiwalnego.

Podjąć starania u odpowiednich władz o uzyskanie możliwości odbywania dłuższych praktyk zagranicznych dla archiwistów.

Nadal rozwijać wszelkie formy specjalistycznych konsultacji i poradnictwa dla archiwistów zakładowych, widząc w tym jedną z form podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

3. W zakresie prac wydawniczych:

Kontynuować regularne wydawanie biuletynu kwartalnego "Archiwista", dbając równocześnie o utrzymanie właściwego poziomu, zwiększanie nakładu i kręgu odbiorców/zwłaszcza prenumeratorów/.

Zjazd wyraża opinię, że zachodzi konieczność powołania korespondentów terenowych, którymi powinni być akty-

wiści Stowarzyszenia - wysunięci przez ogniwa terenowe.

Zjazd zaleca dalej:

Kontynuowanie wysiłków w zakresie opracowania i opublikowania Słownika Archiwistów Polskich. W tym celu należy wejść w ściślejszy kontakt z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych.

4. W zakresie współpracy z innymi instytucjami:

Rozwijać dalszą aktywną współpracę z NDAP i archiwami wydzielonymi w zakresie całokształtu spraw dotyczących archiwistyki polskiej.

Podjąć wysiłki i starania u kompetentnych czynników partyjnych, państwowych i społecznych o pełne poparcie dla inicjatyw Stowarzyszenia, zmierzających do usprawnienia i rozwiązywania problemów archiwalnych. Winno to znaleźć odbicie między innymi w opracowaniu ogólnego memoriału o stanie archiwów zakładowych - w oparciu o dotychczasowe wnioski i materiały, które zostaną nadesłane przez ogniwa terenowe.

Dążyć do dalszego umacniania i wszechstronnego rozwijania kontaktów z pokrewnymi organizacjami w innych krajach.

5. W zakresie rozwoju propagandy:

Zwrócić większą niż dotychczas uwagę na popularyzację działalności Stowarzyszenia poprzez odpowiednie środki masowego przekazu.

W ośrodkach terenowych popularyzować, dostępnymi metodami, działalność Stowarzyszenia, archiwów i archiwistów. Aktualnie wykorzystać możliwie szerokie formy popularyzacji zagadnień archiwalnych w społeczeństwie z okazji IV Tygodnia Archiwów.

IV Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Archiwistów Polskich zobowiązuje Zarząd Główny do szczegółowego przeanalizowania wszystkich zgłoszonych wniosków i opracowania ramowego planu działalności na okres najbliższej kadencji.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Kazimierz Bogdan Konarski
/1886-1972/

W dniu 3 listopada 1972 r. zmarł w Warszawie jeden z najwybitniejszych archiwistów polskich, wieloletni pracownik Archiwum Głównego Akt Dawnych prof. dr Kazimierz Konarski.

Prof. K. Konarski urodził się dnia 27 maja 1886 r. w Jeleniowie, pow. opatowskim. W r. 1897 zaczął uczęszczać do Warszawskiej Siedmioklasowej Szkoły Realnej, skąd następnie przeniósł się do Krakowa i tam w r. 1906 otrzymał świadectwo dojrzałości. Studia historyczne na Uniwersytecie Krakowskim rozpoczął w 1907 r., tam też uzyskał tytuł doktora filozofii w r. 1913. Następnie, korzystając ze stypendium Kasy Pomocy Naukowej im. J. Mianowskiego w Warszawie, wyjechał do Drezna i Paryża dla pogłębienia studiów nad dziejami Polski XVII w.

W latach 1915-1916 był wykładowcą historii nowożytnej na Uniwersytecie Warszawskim, po czym w okresie 1917-1922 - piastował stanowisko sekretarza generalnego, początkowo w Departamencie, a następnie Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Od r. 1925 do 1945 /z przerwą okupacyjną/ pełnił funkcję dyrektora Archiwum Akt Dawnych w Warszawie, później zastępcy dyrektora Archiwum Akt Dawnych. Od 1958 r. aż do przejścia na emeryturę pracował jako kustosz tego Archiwum.

W r. 1951 otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego. Prof. dr K. Konarski odegrał wybitną rolę w archiwistyce

polskiej. Stworzył podstawy polskiej teorii archiwalnej, zajmował poważne miejsca wśród wybitnych twórców światowej nauki o archiwach. Pozostawił po sobie bogaty dorobek naukowy - ponad 100 pozycji bibliograficznych z dziedziny archiwistyki i historii. Wydał szereg cennych prac historycznych, skupiając zainteresowania głównie na tematyce dziejów Warszawy. Był też autorem ponad 500 powiastek, bajek, opowiadań i powieści dla dzieci i młodzieży.

Do podstawowej wagi opracowań należy m.in. "Nowożytna archiwistyka i jej zadania", "Sumariusz protokołów Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego z lat 1815-1867" t. 1-4. Pod jego kierunkiem opracowano "Polski słownik archiwalny". Talent literacki K. Konarskiego ujawnił się w pełni w pamiętniku "Dalekie a bliskie. Wspomnienia szczęśliwego człowieka".

Profesor był wychowawcą kilku pokoleń archiwistów i historyków. Był wzorem pracowitości, systematyczności i pełnego oddania sprawom zawodowym i naukowym. Posiadał wiele wysokich odznaczeń państwowych w tym Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

Odszedł od nas człowiek szlachetnego serca, prawego charakteru i wielkiego talentu.

R.P.

Wacław Poterański
/1917-1972/

Dnia 8 października 1972 r. zmarł Wacław Poterański, działacz i historyk polskiego ruchu robotniczego.

Urodzony 11 kwietnia 1917 r. w rodzinie robotniczej, od wczesnej młodości związał swe życie z rewolucyjnym ru-

chem robotniczym. Studiując na Wydziale Filozofii Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego działał w OMS "Życie", będąc jednocześnie członkiem robotniczego koła KZMP na Woli. Uczestnik obrony Warszawy w 1939 r., a w latach okupacji działach lewicowych grup "Biuletynowców" i "Związku Walki Wyzwoleńczej". Od 1942 r. działacz Polskiej Partii Robotniczej. Był żołnierzem GL i AL, w szeregach której walczył w powstaniu warszawskim. Po upadku Starówki został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Flossenbурgu, gdzie przebywał do czerwca 1945 r.

Po Wyzwoleniu W. Poterański był działaczem PPR i PZPR, absolwentem Instytutu Kształcenia Kadr Naukowych przy KC PZPR, pracownikiem naukowym Zakładu Historii Partii przy KC PZPR, a następnie wieloletnim Dyrektorem Centralnego Archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jako badacz dziejów ruchu rewolucyjnego w latach II wojny światowej i okupacji, był autorem i współautorem wielu publikacji, wśród których na szczególną uwagę zasługują m.in.: "Polski ruch robotniczy w okresie okupacji hitlerowskiej", "Kształtowanie się podstaw programowych Polskiej Partii Robotniczej", "Dowództwo Główne GL i AL". Ważne miejsce w Jego pracach naukowo badawczych zajmowały dzieje robotniczej Warszawy, co znalazło wyraz w wielu publikacjach, artykułach i pracach popularyzatorskich, poświęconych historii warszawskiej organizacji PPR w latach okupacji hitlerowskiej. Obok pracy naukowej wiele czasu poświęcał działalności społecznej. Był długoletnim działaczem ZBoWiD.

Za swą działalność polityczną i społeczną oraz walkę z okupantem hitlerowskim otrzymał wiele odznaczeń wśród nich Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski.

Przedwczesna śmierć wyrwała Go nagle z rytmu życia i twórczej pracy.

Stefan Rosiak
/1897-1973/

W dniu 1 stycznia 1973 r. zmarł w Łodzi dr Stefan Rosiak, emerytowany samodzielny pracownik naukowo-badawczy w Archiwum Państwowym Miasta Łodzi i Województwa Łódzkiego.

Dr S. Rosiak urodził się 16 lipca 1897 r. w Ozorkowie. W 15-tym roku życia rozpoczął w charakterze praktykanta, pracę w zakładach tkackich w Ozorkowie. W r. 1919 został powołany do służby wojskowej, gdzie kontynuował naukę. Kursy Maturalne dla rezerwistów ukończył w r. 1924 i w tymże roku wstąpił na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu im. Stefana Batorego w Wilnie. Dyplom magistra filozofii - z zakresu historii uzyskał w r. 1929, a dyplom doktora filozofii otrzymał dopiero w r. 1947 na Uniwersytecie M. Kopernika w Toruniu.

Od 1922 r. rozpoczął w charakterze dietetariusza pracę zawodową, gdzie pracował nieprzerwanie do r. 1946.

Z dniem 1 października 1947 r. objął stanowisko kustosa w Archiwum Państwowym w Piotrkowie Trybunalskim z powierzonym zadaniem zorganizowania Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Łodzi oraz sieci archiwów na terenie województwa łódzkiego.

W latach 1949-1950 pełnił obowiązki dyrektora WAP w Łodzi. Po ustąpieniu ze stanowiska dyrektora, został kierownikiem Oddziału akt dawnych w tymże Archiwum i funkcję tę pełnił do chwili przejścia na emeryturę.

W r. 1966 został powołany na stanowisko samodzielnego pracownika naukowo-badawczego.

Zainteresowania dra S. Rosiaka nie ograniczały się do pracy w Archiwum, którą zawsze wykonywał z dużym zamiłowaniem i poświęceniem. Na podkreślenie zasługuje Jego szeroka działalność popularyzatorska oraz działalność społeczna w wielu towarzystwach naukowych.

W uznaniu zasług w państwowej służbie archiwalnej otrzymał wiele wysokich odznaczeń państwowych m.in. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

R.P.

K O M U N I K A T

Redakcja "Archiwisty" posiada na składzie jeszcze pewną liczbę dawnych numerów czasopisma. Informuje się przy tym, że Redakcja niestety nie dysponuje już kompletami biuletynu "Archiwista" za cały okres jego wydawania, natomiast niektóre roczniki mogą być jeszcze dostarczone w komplecie. Zamówienia realizowane będą w kolejności zgłoszeń, przy czym cena poszczególnego egzemplarza numerów 1-4/15/ z lat 1965-1968 wynosi 3,- /trzy złote/, numerów 1/16/ - 4/31/ z lat 1969-1972 wynosi 7,50 /siedem złotych pięćdziesiąt groszy/.

Równocześnie Redakcja apeluje do wszystkich ogniw terenowych Stowarzyszenia - Zarządów Oddziałów i Samodzielnych Kół Terenowych - jak również prosi wszystkie Archiwa, w oparciu o które ogniwa te działają, o sprawdzenie czy nie znajdują się w ich posiadaniu dawne, nie rozprowadzone numery "Archiwisty". W przypadku pozytywnym Redakcja prosi o nadesłanie tych zbędnych egzemplarzy na jej adres. Umożliwi to skompletowanie niepełnych roczników, znajdujących się w magazynie Redakcji i zaspokojenie zapotrzebowania wielu instytucji /bibliotek itp./ na zaległe komplety wydawnictwa SAP.

Numer zamyka się w dniu 15 marca 1973 r.

S P I S T R E Ś C I

A. Tomczak: Problemy zatrudnienia wg projektu wzorcowej ustawy archiwalnej UNESCO	1
Cz. Skopowski: Archiwa osób i rodzin	5
Sprawy organizacyjne SAP	13
Materiały IV Krajowego Zjazdu Delegatów SAP	13
Sprawozdanie z działalności SAP, 1970-1973	13
Zestawienie wpływów i wydatków w l. 1970-1972	27
Sprawozdanie finansowe za 1972 r.	28
Protokół IV Krajowego Zjazdu Delegatów SAP (skrót)	30
Władze wybrane na IV Krajowym Zejeździe Delegatów SAP	36
Uchwała IV Krajowego Zjazdu Delegatów SAP	39
Z żałobnej karty	43
Kazimierz Konarski	43
Wacław Poterański	44
Stefan Rosiak	46
Komunikat	48

Cena numeru zł 7,50
dla członków SAP — bezpłatnie